

FRAGMENT DE DIPLOMĂ MILITARĂ ROMANĂ DE LA DUROSTORUM

DE

CRIȘAN MUȘETEANU

Printre antichitățile romane descoperite pe malul Dunării în zona Ostrov—Regie a fost recoltat în ultimul timp și fragmentul unei diplome militare¹. Piesa este din bronz patinat și are în momentul de față următoarele dimensiuni : 21 × 14 × 1 mm, inv. nr. 14 726, fig. 1/a, b ;

Fig. 1. Fragment de diplomă militară romană de la Durostorum, a *tabella I extrinsecus*; b *tabella I intus* (foto).

Fragmentul face parte din *tabella I* și cuprinde următorul text : pe fața exterioară (*tabella I extrinsecus*)

....u]xoribu[s...
....civita]s iis da[ta...

pe fața interioară (*tabella I intus*)

... c]os I[....
....]qua[e appellantur ...

Din păcate textul rămas este puțin semnificativ, el cuprinzând câteva rinduri din formula stereotipă obișnuită. Dacă reconstituirea de pe *tabella I intus* este bună, atunci am avea menționat incomplet numărul de consulate ale împăratului care a emis diploma.

Nu avem posibilitatea de a indica nici numele împăratului sau anul emisiunii și nici trupa și numele celui căruia i-a aparținut documentul. Din lipsa acestor elemente valoarea fragmentului în discuție este considerabil redusă.

¹ Piesa a fost descoperită de Ioan Claudiu și donată secției de istorie-arheologie din Călărași a Muzeului județean Ialomița.

În ceea ce privește datarea piesei, atragem atenția că, deși descoperită fortuit, din zona de unde a fost recoltată cele mai multe materiale sînt încadrate cronologic în răstimpul secolelor II—III e. n.²

Probabil că diploma a aparținut unui veteran venit să se stabilească aici după lăsarea la vatră, așa cum mai există un exemplu chiar în apropierea Durostorumului³. Nu excludem nici ipoteza ca tăblița de bronz să fi aparținut în ultimă instanță unui soldat din legiunea a XI-a Claudia, staționată în localitate, care o moștenise de la părintele său și o păstra ca o dovadă a cetățeniei sale. Oricum ar fi, alături de celelalte documente similare din provincia Moesia Inferioară⁴, diploma fragmentară prezentată este o dovadă în plus a procesului intens de romanizare, la care era supusă această așezare de pe limesul dunărean⁵. Ea este, după cunoștința noastră, prima diplomă militară descoperită pînă în prezent în acest loc.

FRAGMENT D'UN DIPLÔME MILITAIRE ROMAIN DE DUROSTORUM

| RÉSUMÉ

Au bord du Danube, dans une zone ayant appartenu dans l'antiquité à Durostorum, on a découvert fortuitement un fragment de la *tabella I* d'un diplôme en bronze. Le fragment contient seulement quelques mots de la formule bien connue pour ces documents. Malheureusement ce qui est resté du texte est peu significatif, réduisant ainsi la valeur documentaire de la pièce. Le fragment de diplôme présenté est une preuve, parmi d'autres, de l'intense processus de romanisation de ce site du *limes* danubien.

EXPLICATION DE LA FIGURE

Fig. 1. Fragment d'un diplôme militaire romain de Durostorum. a *tabella I extrinsecus*; b *tabella I intus* (Foto).

² V. Cullcă, *Pontica*, 3, 1970, p. 365; A. Aricescu, *SCIV*, 21, 1970, 3, p. 489; C. Mușețeanu, D. Elefterescu, *SCIVA*, 28, 1977, 4, p. 585.

³ *CIL*, XVI, 3; R. Vulpe, *DID*, II, p. 63.

⁴ A. Aricescu, *Armata în Dobrogea romană*, București, 1977, p. 226—228.

⁵ Asupra semnificației așezării în care s-a făcut descoperirea există mai multe păreri; R. Vulpe, *Studia Thracologica*, București, 1976, p. 290 și V. Cullcă, *Dacia*, N. S., 23, 1978, p. 232.